

Şehir	Yıl	Ağırlık (kg.)
Balat	1454	15,741
Mardin	1518	3
Erzincan	1518	6,157
Lahiyan	1568	18,2
Revan	1581	3,36
Tebriz	1581	2,711
Van	1581	7,1
Tokat	1581	7,6
Tebriz	1638	2,905
Erzurum	1650	7,83
Hârizm	XVII. yüzyıl	4,095
Hive	XVIII. yüzyıl	10,5
Reşt	XVIII. yüzyıl	6
Şiraz	XVIII. yüzyıl	6
Hârizm	XVIII. yüzyıl	3,788 ve 7,371
Hive	XIX. yüzyıl	20,475
Hezâresp	XIX. yüzyıl	20,475
Fergana	XIX. yüzyıl	262,088
Ürgenç	XIX. yüzyıl	40
Hankah	XIX. yüzyıl	40
Kungrad	XIX. yüzyıl	40
Dizek	XIX. yüzyıl	196,56
Hucend	XIX. yüzyıl	196,56
Evliya Ata	XIX. yüzyıl	196,56
Taşkent	XIX. yüzyıl	171,99
Cimkent	XIX. yüzyıl	171,99

Ayrıca çeşitli bölgelerde hangi tarihlere ait olduğu tesbit edilemeyen bazı batman değerleri de şöyledir: Doğu Türkistan'da 32,778 kg., Buhara'da 45,093 kg., İran'da 2,9-13,8 kg., Tebriz'de 4,6 kg., Türkiye'de 2-8 okka, Kırım ve Kafkasya'da 425,88 kg. (Kırım'da elma için 409,5 ve lahana için 7,373 kg.), Orta Asya'da 196,56 kg., Buhara ve Orenburg'da 130,88 kg., İdil havzasında 4,097 kg., Tver'de 16,38 kg., Fergana'da 65,52 kg., 131,044 kg., 163,8 kg., 171,99 kg., Talas'ta 196,56 kg.

Eski belgelerden çıkarılabildiği kadarıyla batman ile alınıp satılan maddelerden bazıları şunlardır: Et, pamuk, ibrişim, ipek, kumaş, darı, buğday, un, ekmek, şeker, şarap, şıra, su, bal, yağ, kuyısı, üzüm, kuru erik, armut, incir, zerdali, keçi boynuzu, badem, fıstık, soğan, kına, kızıl boya, çivit, lök, kalıye taşı, şap, sabun, kalay, demir.

Batman Türkiye, Türkistan ve İran'da, araziden alınan mahsulün yüzölçümüne oranla ifade edildiği bir alan ölçüsü olarak da kullanılmaktadır. Meselâ bugün Iğdır'ın köylerinde 1 batman 200 metrekairelik bir arazi ölçüsünü ifade etmektedir.

Osmanlı Devleti'nde yerli ve yabancı çeşitli ölçülerin karışıklığına yol açması sebebiyle Tanzimat'tan sonra genel ve yerel nitelikli birçok kanunnâme, kararnâme ve nizamnâme yayımlanarak standart bir ölçü sistemi getirilmeye çalışılmıştır. Bunlardan 1 Mart 1882'den iti-

baren geçerli olmak üzere çıkartılan 29 Şevval 1298 (24 Eylül 1881) tarihli kararnâmeye göre "yeni batman" ismi verilen ölçü birimi 10 kilograma eşittir ve askatları okka, dirhem, denk, bağıdâdi ve habbeden, üskatları ise kantar ve çekiden oluşmaktadır. Eski batmanın yeni batmana oranı 7,69767'dir ve bu durumdan kararnâmenin yayımlanmasından önceki tarihlerde kullanılan eski batmanın değerinin 7,69767 kg. olduğu anlaşılmaktadır. Ölçü inkılâbı ile ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti'nce yürürlüğe konulan 26 Mart 1931 tarih ve 1782 sayılı kanun da Tanzimat sonrası düzenlemeler gibi Türkiye genelinde derhal etkili olamamış ve bütün halkın yeni ölçülerini benimsemesi için aradan uzunca bir sürenin geçmesi gerekmiştir. Bugün dahi Kayseri, Tokat, Erzurum gibi bazı yörelerde hâlâ 8 kiloluk ağırlığa batman denilmekte ve domates, salça, karpuz, asma yaprağı, peynir, yağ, kireç gibi maddelerin alım satımında kullanılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Dîvânü lugâti't-Türk, I, 370; Ebü Hayyân el-Endelüsî, *Kitâbü'l-İdrâk li-lisâni'l-etrâk* (nşr. Ahmet Caferoğlu), İstanbul 1930, s. 33; *İbnü Mühennâ Lugati* (nşr. Abdullah Battal), İstanbul 1934, s. 17; *Ahter-i Kebîr*, s. 343; *Kâmûs-ı Türkî*, s. 258; Ahmed Vefik Paşa, *Lehce-i Osmanî*, İstanbul 1293, s. 227; Mehmed Salâhi, *Kâmûs-ı Osmani*, İstanbul 1313, II, 51, 52; *Türk Lugati*, I, 567; K. K. Yuhadin, *Kırgız Sözlüğü* (trc. Abdullah Taymas), Ankara 1945, I, 99; H. Paasonen, *Çuvaş Sözlüğü* (trc. TDK), İstanbul 1950, s. 96; *Derleme Sözlüğü*, Ankara 1965, II, 572; Pakalın, I, 174; Räsänen, *Versuch*, s. 65, 73; Clauson, *Dictionary*, s. 305-306; *Düstur*, *Zeyl*, İstanbul 1299, II, 210-211; *Fî 29 Şevvâl Senè 1298 ve fî 11 Eylül Senè 1297 Tarihiyle Şeref Mûteallik Buyurulan İrade-i Seniyye-i Hazret-i Pâdisâhi Mâcebince Yeni Ölçülerin Tanzîm ve Tensîkiyle Suver-i İcrâiyesi Hakkında Kararnâmedir*, İstanbul 1299, s. 4, 5, 6, 251, 270, 272; *Mecelle-i Umûr-ı Belediyeye*, II, 437, 438, 439, 440; Barkan, *Kanunlar I*, s. 16, 48, 85, 123, 137, 138, 142, 159, 161, 163, 166, 168, 177, 182, 185, 186, 187, 196, 199, 200, 212, 213, 222; a.m.f., "Osmanlı Devrinde Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan Beye Ait Kanunlar", *TV*, 1/2 (1941), s. 91-106; 1/3, s. 184-197; W. Hinz, *el-Mekâyil ve'l-evzânü'l-İslâmiyye* (trc. Kâmil el-Aseli), Amman 1970, s. 49, 52, 53, 54; E. A. Zachariadou, *Trade and Crusade Venetian Crete and the Emirates of Menteshe and Aydın (1300-1415)*, Venice 1983, s. 151-152; Halil İnalçık, "Introduction to Ottoman Metrology", *Studies in Ottoman Social and Economic History*, London 1985, s. X/312, 313, 316, 318, 320, 326, 327, 329, 340; Hüseyin Özdeğer, "Antep'te Pazar Ekonomisi", *TDA*, sy. 20 (1982), s. 167; *TA*, V, 408; *ML*, II, 207; R. Rahmeti Arat, "Batman", *İA*, II, 342-344; Yu. Bregel, "Bâtman", *EI*, III, 869-870.

BATMAN

Güneydoğu Anadolu bölgesinde şehir ve bu şehrin merkez olduğu il.

Dicle ırmağına sol taraftan kavuşan ve bu ırmağın Türkiye toprakları içinde aldığı en büyük üç kolundan (Batman, Garzan, Botan) biri olan Batman çayının (Nehrü Sâtîd, Artuklular ve Moğol döneminde Âb-ı Karaman) etrafındaki aynı adı taşıyan ovanın doğu kıyısı yakınında kurulmuştur. Deniz seviyesinden yüksekliği demiryolu istasyonunda 544 metredir.

Cumhuriyet döneminde kurulan ve çok hızlı gelişen şehirlerden biri olan Batman, petrol ve petrol sanayiinin son 20-30 yıl içinde ortaya çıkarak geliştirdiği bir şehirdir. Batman burada eskiden mevcut olan İluh adlı bir köyün yerini almıştır. İluh köyünün ne zaman kurulduğu hakkında bilgi yoktur. Yerleşme yerinin tarihi hakkında da bilgi bulunmamakla birlikte yörenin eskiden beri, idarî bakımdan bağlı olduğu Siirt'in tarihine paralellik gösterdiği bilinmektedir. Bu yöre İlkçağ'da Asur Devleti'nin sınırları içerisinde bulunuyordu. Bu dönemi daha sonra Kimmer ve İskitler'in akınları ile Med ve Pers hâkimiyeti takip etti. Milâttan önce 330'lu yıllara kadar süren Pers hâkimiyetinin ardından yöre Büyük İskender ve onun mirasçılarından olan Selefkiler'in elinde kaldı. Ortaçağ başlarında tekrar İran tesiri altına giren bu havalı Sâsânîler'le Bizans arasında sık sık el değiştirdi. Batman ve çevresi 639'da Halife Ömer zamanında, hemen hemen bütün Güneydoğu Anadolu'yu çok kısa bir süre zarfında zapteden ünlü İslâm kumandanı İyâz b. Ganm tarafından İslâm topraklarına katıldı. Hz. Osman döneminde, aşağı yukarı bugünkü Güneydoğu Anadolu bölgesine tekabül eden el-Cezîre vilâyetinin ayrılmış olduğu üç âmillikten (Diyârimudar, Diyâribîa ve Diyâribekir) Diyarbekir âmilliğinin sınırları içinde bulunuyordu.

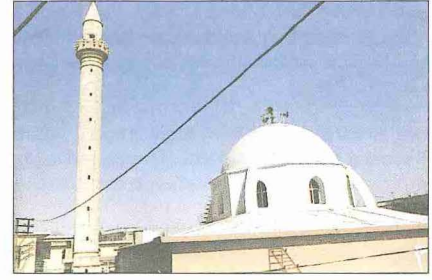
Yöre XI. yüzyılda Mervânîler'in elinde iken buraya Türkmen akınları başladı. 1042'de Türkler bu çevrede bazı yerleri ele geçirdilerse de hâkimiyetleri sürekli olmadı; nihayet 1085'te Sultan Melikşah tarafından Büyük Selçuklu İmparatorluğu topraklarına katıldı. Bu dönemde içinde de sırayla Suriye Selçukluları, İnalöğül-

ları, Hısnıkeyfâ Artukluları ve Eyyübiler yöreye hâkim oldular. Eyyübiler'le Selçuklular arasındaki mücadeleden sonra Anadolu Selçukluları'na (1240) geçen yöreye daha sonra Moğollar hâkim oldu. XIV ve XV. yüzyıllarda Akkoyunlular'ın ve Safevîler'in hâkimiyetinde kalan Batman çevresi 1514'te Safevî nüfuzundan kurtularak Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı topraklarına katıldı.

Osmanlı idaresinde bu topraklar, Diyarbakır eyaletini oluşturan yirmi dört sancaktan biri olan Siirt sancağının sınırları içerisinde bulunuyordu. 1288 (1871) tarihli *Diyarbakır Salnâmesi*'nde verilen idarî taksimata göre Siirt sancağının Garzan kazasına dahil Beşiri nahiyesi söz konusu toprakları içine alıyordu. Eyalet sisteminden vilâyet sistemine geçildikten sonra da Diyarbakır vilâyetine bağlı kalan yöre, 1884'ten sonra Bitlis vilâyetine bağlanan Siirt sancağı içerisinde yer aldı. Cumhuriyet döneminin başlarında sancaklar vilâyet haline dönüştürüldüğü sıralarda Batman şehrinin nüvesini teşkil eden İluh köyü, yeni kurulan Siirt vilâyetinin Elmedin kazası içinde bulunuyordu. Merkezi Girbeşik (bugünkü adı İkiztepe) köyü civarında bulunan Elmedin kazası 1926'da lağvedilip kaza teşkilâtı Beşiri'ye taşınınca İluh da Beşiri kazasına bağlandı. 1927'de yapılan nüfus sayımını gösteren istatistik kitabında köylerin nüfusu verilmemişinden İluh köyünün o dönemdeki nüfusu hakkında bilgi edinilememektedir. 1935 sayımında ise burası 319 kişilik bir nüfusa sahipti. 1937'de Beşiri kazasının bir bucak merkezi durumuna getirilen, 1942 yılında da demiryoluna kavuşan İluh'un nüfusu 1940-1950 arası yapılan üç sayımda da 1000'i aşmadı (1940'ta 409, 1945'te 443, 1950'de 915 ki-

şi). Yalnız 1950'li yıllara doğru Batman yakınlarında Raman dağındaki petrolün işletilmeye başlanması ve buna 1951'den itibaren yine Batman'ın yakınında bulunan Garzan petrol sahasının eklenmesi, bu küçük yerleşme merkezinin şansını birden bire değiştirdi. 1952'de inşasına başlanan ve 1955 yılı ortalarında tamamlanan modern Batman rafinerisinin açılmasıyla buraya çoğu işçi olmak üzere yeni insanlar gelmeye başladı. 1955'te yapılan sayımda nüfusu 4713'e yükseldi, aynı yılın 21 Kasımında belediye teşkilâtı kuruldu ve 1957'de çıkan 7033 sayılı kanun ile Batman yeni kurulan ve aynı adı alan ilçenin merkezi oldu. Sanayileşme ile birlikte idarî bir merkez haline geliş hızı nüfus artışına yol açtı: 1960'ta nüfusu 12.401'e, 1965'te de 24.990'a ulaşarak bu son tarihte bağlı olduğu il merkezi Siirt'in nüfusuna (25.480) çok yaklaştı. 1966'da petrol rafinerisine yeni ilâveler yapılarak akaryakıttan kökürdü ayıran ve yüksek oktanlı benzin elde eden, ayrıca sıvı gaz üreten tesisler eklendi. Petrol ürünlerinin beraberinde getirdiği ihtiyaç sonucu teneke fabrikası ve asfalt varili fabrikası kuruldu. 1967'de tamamlanan 494 km. uzunluğundaki Batman-İşkenderun petrol boru hattı ile de Batman'ın gelişmesi sürdü, nüfusu 1970'te 44.991'e ulaştı. Hızlı nüfus artışı bundan sonra da devam etti ve 1975'te 64.384, 1980'de 86.172, 1985'te 110.036'ya yükseldi. Bu son dört sayımda da Batman'ın nüfusu il merkezi Siirt'ten daha fazlaydı. Yapılan anketler, bu nüfus içinde Batman doğumlu olmayanların % 80 gibi yüksek bir oranla temsil edildiğini göstermiştir.

Günümüzde geniş bir sahaya yayılmış olan Batman şehri, birbirinden farklı iki

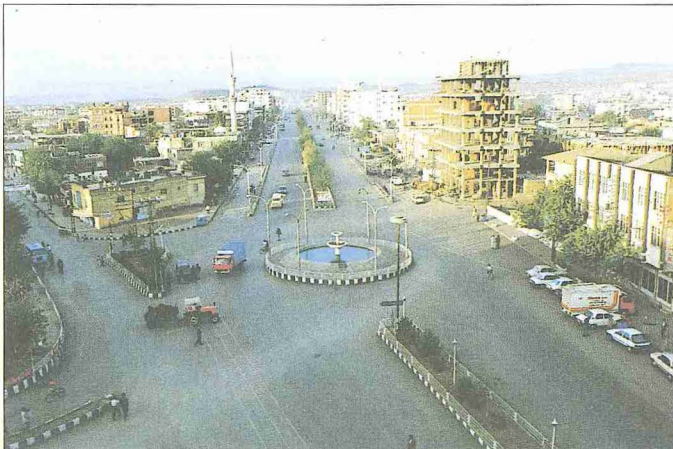
Batman Ulucamii

ayrı kesim halinde dikkati çeker. Güneyde bulunan kesim geniş asfalt yolları, modern binaları, parkları, eğlence yerleri ve spor alanlarıyla her türlü imkâna sahiptir. Burası Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na ait modern sitedir. Bunun kuzeyinde ve kuzeybatısında yayılan asıl Batman şehri ise plansız şekilde büyük bir köyü hatırlatır. Güneydeki modern Petrol mahallesi ile imarsız bir şekilde gelişen kuzeybatıdaki İluh, kuzeydoğudaki Raman ve kuzeydeki Ulucami mahallelerini birbirinden şehrin ortasından geçen demiryolu ayırır. 1985 yılı rakamlarına göre Batman'da mevcut 20.000 meskenin % 10'u kerpiçtendir.

Batman şehri hızlı gelişmesinin sonucunda, 16 Mayıs 1990'da çıkan ve 18 Mayıs 1990 tarihli *Resmî Gazete*'de yayımlanan 3647 sayılı kanunla yeni kurulan bir ilin merkezi olmuştur. İl merkezi olduktan sonra yapılan 1990 nüfus sayımına göre de nüfusunun 150.000'e çok yaklaştığı görüldü (147.347). Şehrin yakınında bulunan Batman Havaalanı, Diyarbakır Havaalanı bakım ve onarımına alındığı zamanlarda sivil havacılığa hizmet vermek için de devreye girmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 1991 yılı istatistiklerine göre Batman'da il ve ilçe merkezlerinde seksen altı, kasaba ve köylerde 376 olmak üzere toplam 462 cami bulunmaktadır. Batman il merkezindeki cami sayısı ise elli dokuzdur.

Batman şehrinin merkez olduğu Batman ili Diyarbakır, Muş, Bitlis, Siirt, Mardin illeriyle kuşatılmıştır. Merkez ilçeden başka Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason adlı beş ilçeye ve on üç bucağa ayrılmıştır; sınırları içerisinde 258 köy bulunmaktadır. 4694 km² genişliğindeki Batman ilinin 1990 sayımına göre nüfusu 344.669, nüfus yoğunluğu ise 73'tür.

Batman'dan bir görünüş

BİBLİYOGRAFYA :

Ali Tanoğlu, *Enerji Kaynakları*, İstanbul 1958, s. 317-318; Ahmet Necdet Sözer, *Diğarbakır Havzası*, Ankara 1969, s. 43-48, 57, 95-97; Osman Turan, *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, Ankara 1973, s. 215; Metin Tuncel, "Tarih Boyunca Türkiye'de Kent Kuruluşları", *Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan*, İstanbul 1981, s. 309-350; a.mlf., "Türkiye'de Kent Yerleşmelerinin Tarihçesine Toplu Bir Bakış", *İÜ Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, sy. 23, İstanbul 1980, s. 123-160; Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I: Anadolu'nun İdarî Taksimatı*, Ankara 1988, s. 102-103, 117, 138; Ahmet Ardel, "Güneydoğu Anadolu'da Coğrafi Müşahedeler", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 21, Ankara 1961, s. 140-148; *Resmî Gazete*, 18 Mayıs 1990, nr. 20.522, s. 2, 6-14; Besim Darkot – Mükrimin H. Yınac, "Diğarbakır", *İA*, III, 601-626; B. Darkot, "Siird", *İA*, X, 619-621; 1990 Genel Nüfus Sayımı Geçici Sonuçlar (nşr. DİE), Ankara 1990, s. 2, 3, 32.

METİN TUNCEL

BATN

(bk. BATIN).

BATN-1 İDAM SERİYYESİ

(سرية بطن إضم)

Hız Peygamber'in Mekke'nin fethi için hazırlıklar yaptığı sırada asıl hedefini gizlemek amacıyla çıkardığı seriyye.

Mekkeli müşriklerin Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra müslümanların müteffiki olan Huzâ'a kabilesine baskın yaparak antlaşmayı bozmaları üzerine Hz. Peygamber Mekke'ye bir sefer düzenlemeye karar verdi. Ancak kan dökmek ve düşmanı hazırlıksız yakalamak için bu kararını gizli tuttu ve sefer konusunda düşmanı yanıltmak gayesiyle, Mekke-Medine yolu üzerinde ve Medine'ye üç günlük mesafede bulunan Batn-ı İdam'a asıl ordunun keşif kolu mahiyetinde bir seriyye gönderdi (Ramazan 8/Ocak 630).

Sekiz sahâbiden oluşan bu seriyyenin kumandanının Ebû Katâde el-Ensârî veya Abdullah b. Ebû Hadred olduğu rivayet edilmektedir. Seriyye Batn-ı İdam'da bulunduğu sırada içlerinden Muhalim b. Cessâme, kendilerine bir müslüman gibi selâm verdiği halde Âmir el-Eşcâ'yi aralarındaki şahsî bir mesele yüzünden öldürmüş, onun haksız yere öldürülmesi üzerine nâzil olan, "Ey iman edenler! Allah yolunda savaşa çıktığınız zaman -meselelerin- tam açıklanmasını bekleyin. Size -müslümanca- selâm verene, dünya hayatının menfaatini göz önüne alarak "Sen mümin değilsin" de-

meyin" (en-Nisâ 4/94) meâlindeki âyetle müminler bu çeşit hareketlerden sakınmaları hususunda ikaz edilmiştir. Seriyye görevini yapıp Medine'ye dönerken Zühşüb'de Hz. Peygamber'in Mekke üzerine hareket ettiği öğrenmiş ve Sük-yâ'da ona katılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkidî, *el-Meğâzî*, I, 6; II, 796-797; İbn Hişâm, *es-Sîre*, IV, 626; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, II, 133; Ya'kûbî, *Târîh*, II, 75; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 35-36, 158; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, I, 214-215; II, 372-373; Diğarbakır, *Târîhu'l-hamîs*, II, 76; Hamîdullah, *Hız Peygamberin Savaşları*, s. 168.

AHMET ÖNKAL

BATN-1 NAHLE SERİYYESİ

(سرية بطن نخلة)

Müslümanların Kureyşliler'e güçlerini hissettirdikleri ilk seriyye.

Medine'de hicretten sonra yeni bir devletin kurulması ve Kur'ân-ı Kerîm'de İslâm düşmanlarıyla savaşa izin verilmesi (bk. el-Hac 22/39) üzerine Hz. Peygamber, mücadele halinde olduğu Kureyşli müşriklere karşı kesin bir tavır ortaya koydu. Kureyş kervanlarının Medine çevresinden geçmesine engel olmayı, bunlara baskınlar düzenleyerek kendilerini iktisadî baskı altına almayı, can ve mallarına zarar vermek suretiyle onlara karşılık vermeyi kararlaştırdı. Bu maksatla, hicretten yedi ay sonra Suriye'den gelen Kureyş ticaret kervanlarına karşı çeşitli gazve ve seriyyeler tertip etti. Ancak Kureyşliler kendi istihbaratları ve Medine'deki bazı münafıklarla yahudilerden aldıkları haberler sayesinde bu baskınlardan kurtulmayı başardılar. Hicretten sonraki 7-16. aylar arasında Hz. Peygamber'in hazırladığı dört gazve ve üç seriyyede ticaret kervanlarına baskın yapılamadığı gibi çarpışma da vuku bulmadı.

Hız Peygamber hicretten on yedi ay sonra (Receb 2/Ocak 624), Nahle Seriyyesi veya Abdullah b. Cahş Seriyyesi diye de bilinen Batn-ı Nahle Seriyyesi'ni düzenledi. Bu seriyyenin nereye ve ne maksatla gönderildiğini çok gizli tutmaya karar verdi ve bunun için bazı tedbirler aldı. Halası Ümeyme'nin oğlu ve aynı zamanda süt kardeşi olan Abdullah b. Cahş el-Esedî'ye bir akşam sabah namazına silâhlarıyla birlikte gelmesini söyledi. Sabah namazı kıldıktan sonra muhacirlerden yedi veya sekiz kişi ile bir araya geldiler. Hız Peygamber kâtibi Übey b. Kâ'b'a bir mektup yazdırarak Abdul-

lah'a verdi ve kendisini seriyye kumandanı tayin ettiğini bildirdi. Medine'nin doğu yönündeki Necid yolunu takip ederek iki gece yol aldıktan sonra mektubu açmasını ve içindeki emri yerine getirmesini söyledi. Abdullah iki gece sonra Batn-ı Melel'deki İbn Dümeyra kuyusuna varınca mektubu açtı ve arkadaşlarına okudu. Hız Peygamber mektupta Tâif-Mekke arasındaki Batn-ı Nahle'ye kadar ilerlemelerini ve orada güneyden gelecek Kureyş kervanını gözetlemelerini emrediyordu. Abdullah Hız Peygamber'in emrine uyararak arkadaşlarını kendisiyle birlikte gelip gelmemekte serbest bıraktı. Seriyyede bulunanlar onunla birlikte gelmek istediklerini söylediler. Hepsisi de muhacirlerden olan seriyye mensupları şunlardı: Ebû Huzeife b. Utbe, Âmir b. Rebîa, Vâkid b. Abdullah, Ukkâşe b. Mihsan, Hâlid b. Bükeyr, Sa'd b. Ebû Vakkâs, Utbe b. Gazvân. İbn Hişâm ile Taberî sekizinci olarak Süheyl b. Beyzâ'nın adını zikrederler. Seriyye mensuplarının on iki veya on üç kişi olduğuna dair rivayetler de vardır.

Abdullah aldığı emir gereğince yolunu değiştirerek Mekke'nin güneyine Batn-ı Nahle'ye doğru ilerlemeye başladı. Burası Yemen-Tâif istikametinden gelenlerin Mekke'ye giderken uğradıkları son menzildi. Seriyyede iki kişiye bir deve düşüyordu. Sa'd b. Ebû Vakkâs ile Utbe b. Gazvân'ın nöbetleşe bindikleri deve kayboldu. Onlar iki gün boyunca deveyi ararken arkadaşlarından uzaklaştılar, bir daha da buluşamadılar.

Batn-ı Nahle'ye varan Abdullah ve arkadaşları orada beklemeye başladılar. Receb ayının son günü İbnü'l-Hadramî'nin başkanlığında Tâif'ten dönmekte olan bir Kureyş kervanını farkettiler. Savaşın yasaklandığı **haram ayları***n son gününde bulunmaları sebebiyle kervana hücum edip etmemekte tereddüt gösterdiler. Bir gün sonra ise kervanın Mekke haremine gireceğini ve yeni bir yasağın başlayacağını, dolayısıyla kervanın kurtulacağını düşündüler. Sonunda dört kişinin bulunduğu kervana saldırmaya karar verdiler. Kervanın yöneticisi Amr b. Hadramî'yi öldürüp Osman b. Abdullah b. Mugire ile Hakem b. Keysân'ı esir aldılar ve kervana el koydular. Nevfel b. Abdullah ise kaçıp kurtuldu. Abdullah b. Cahş ele geçirilen ganimeti beşe bölerek beşte birini Hız Peygamber için ayırdı; geri kalanı kendi aralarında bölüştüler. Ganimetlerin taksimini bildiren âyetin (el-Enfâl 8/41) henüz nâzil olmama-